Oponentský posudek diplomové práce Terezy Ježkové: Téma smrti a jeho psychologický potenciál. Katedra psychologie FF UK 2008.

Autorka předkládá text na lidsky téma a psychologicky závažné téma. Práci dělí na teoretickou empirickou část. Hned v úvodu je třeba říci, že autorka prostudovala velké množství literatury z oblasti psychologie i přilehlých oblastí, jako je religionistika a sociologie. Text je bohatý na myšlenky, podněty a snahu propojovat psychologii do interpersonálního rámce. Jasně se ale snaží, ale těžiště stále zůstávalo v psychologii. Text je poměrně rozsáhlý; na slova autorka není skoupá... Z8kladní a zajímavou myšlenkou je vztah postoje ke smrti ve vazbě na osobní duchovní zaměření: křesťanství, buddhismus a tzv. nevyhranění. Ještě jinými slovy jde o to, jestli a jak je propojena osobní postojová sféra s vybraným a ve společnosti zakotveným systémem hodnot. Odtud se také odvíjí dělení kapitol, kdy se čtenáři dostává poměrně značné množství informací především o řešení otázek smrti a smrtelnosti křesťanství a buddhismem. Oceňuji, že se autorka varuje nějakému stranění některému směru, byť nepopírá osobních sympatie k buddhismu). Zdá se mně, že to nijak nepřekáží odborné nezaujatosti. Vlastní text je ještě velmi bohatě komentován. Je to rozumné řešení autorčiny až mimořádné asociační bohatosti. Takto je základní linie textu čtenářem ještě udržitelná. Navíc autorka používá různé typy písma k dalšímu zpřehlednění. Zde bych se jen zeptal, jestli v rámci křesťanství a buddhismu nejsou v daných otázkách nějaké variance (vzhledem k tomu, že v obou těch mohutných směrech existuje řada podoblastí a škol...). A ještě drobná poznámka: na str. 68 je zmíněn Egon Bondy a jeho kniha, která údajně vyšla počátkem 70. let poprvé. Nikde však není žádný konkrétní odkaz. Jde patrně o knihu Buddha (studie, 1968, přeprac. 1995, doplněno 2006) vydanou pod původním jménem Zbyněk Fišer. Přehlíženým znalcem teorie i praxe buddhismu byl u nás neprávem přehlížený Květoslav Minařík. Celkově lze říci, že v teoretické části autorka shromáždila veliké množství materiálu a snaží se současně o komparartivní přístup.

V empirické části je požita metoda TBSD ve snaze podchytit vědomou a nevědomou složku postoje ke smrti u několika skupin osob podle duchovního směřování. Vlastní výsledky nejsou sice tak překvapující, resp. zřetelné, jak by snad i mnohý čtenář očekával, nicméně autorka vše poctivě diskutuje a velmi zajímavá je např. analýza podnětových slov v jednotlivých skupinách a mezi nimi. Zde se nabízí mimo jiné otázka, jestli nemohl mít také vliv fakt, že šlo vlastně o české buddhisty a křesťany a české bezvěrce. Tedy: jestli nemá (sjednocující) vliv daná kultura.

Diskuse je poctivá a poměrně obšírná a zajímavě dělená na diskutování jednotlivých otázek, resp. oblastí. Dokládá autorčinu snahu o pečlivost v teoretických i empirických analýzách. Celkově hodnotím práci jako velmi zajímavou a podnětnou. Splňuje všechny požadavky a já ji doporučuji k obhajobě.

Praha 22.8. 2008

Jiří Šípek